

Rutkowski, Piotr

"Chrześcijaństwo a religie. Dokument Międzynarodowej Komisji Teologicznej, Tekst - Komentarze - Studia", Ireneusz Sławomir Ledwoń, Kazimierz Pek, Lublin-Warszawa 1999 : [recenzja]

Studia Teologiczne 18, 471-473

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Refleksja ucznia

1. Na okładce polskiego wydania książki J. Gnilki *Jezus z Nazaretu* zamieszczono słowa: „To najprzyjemniejsza z ważnych książek! Wtajemnicza w najistotniejsze kwestie wiedzy o historycznym Jezusie i sama daje możliwość zbliżenia się do fenomenu Jego osobowości”. Faktycznie, jeśli w nurcie zwanym *Leben-Jesu-Forschung* chodzi o dotarcie do Jezusa historycznego, to niemiecki biblista niemalże przenosi swoich czytelników w świat ewangelicznych wydarzeń i pozwala doświadczyć im wędrowania z Jezusem po palestyńskiej ziemi.

2. Mistrzostwo J. Gnilki polega także na tym, że potrafi on o rzeczach trudnych pisać w sposób bardzo przystępny. Z pozoru może się wydawać, że książka stanowi powieść o Jezusie. Jednakże jest to bez wątpienia dzieło naukowe. Takie książki pisze się trudno, a czyta łatwo.

3. Ogromną zasługą niemieckiego biblisty jest ukazanie Jezusa w kontekście swoich czasów. J. Gnilka nie boi się znajdować podobieństw między postawą Jezusem a postawą innych postaci świata starożytnego. Na tle tych analogii potrafi jednak jeszcze bardziej uwypuklić oryginalność, wyjątkowość i Boskość Jezusa.

4. Posługiwanie się metodą historyczno-krytyczną polega na przebijaniu się przez teologię Ewangelii do historii Jezusa. Nie dysponujemy w tym względzie kryteriami doskonałymi, dlatego biblista musi także stawiać hipotezy. J. Gnilka stawia je i uzasadnia, chociaż czasami to uzasadnienie nie wydaje się wystarczające, na przykład gdy sugeruje, że wjazd do Jerozolimy nie był przez Jezusa zamierzony jako mesjański (s. 330), albo że w Ostatniej Wieczerzy brały udział kobiety (s. 335).

5. Z pewnością książkę tę należy zaliczyć do klasyki biblistyki XX wieku i dlatego musi stanowić ona niejako lekturę obowiązkową dla wszystkich studentów i profesorów teologii.

Ks. Marek Skierkowski

Chrześcijaństwo a religie. Dokument Międzynarodowej Komisji Teologicznej, Tekst – Komentarze – Studia, redakcja: Ireneusz Sławomir Ledwoń OFM, Kazimierz Pek MIC, Lublin – Warszawa 1999, ss. 160.

„*Chrześcijaństwo a religie*” jest tytułem dokumentu wydanego przez Międzynarodową Komisję Teologiczną, a który to dokument jest zawarty w niniejszej pracy o tym samym tytule i stanowi jej podstawową treść rozważań.

Jest to praca zbiorowa, na którą składa się powyższy dokument oraz komentarze sześciu polskich teologów: Andrzeja Szostka, Mariana Rusec-

kiego, Ireneusza Ledwonía, Łukasza Kamykowskiego, Krzysztofa Kaucha i Bogdana Ferdka. Niniejsza książka jest wynikiem sesji naukowej przeprowadzonej przez Instytut Teologii Fundamentalnej KUL-u i Mariańskiego Domu Studiów Świętych Cyryla i Metodego. Sesja odbyła się 30 IV 1998 r., a jej zadaniem było w świetle teologii religii omówienie podstawowych tematów dokumentu „Chrześcijaństwo a religie”. Z kolei tenże dokument został opracowany w 1996 przez Międzynarodową Komisję Teologiczną, będącą organem doradczym przy Kongregacji ds. Nauki i Wiary. Należy stwierdzić, że ten dokument jest najobszerniejszą, jak dotąd, wypowiedzią tak wysokiej instancji nauczycielskiej Kościoła z zakresu teologii i religii, jak również pierwszą w całości ukazującą stosunek chrześcijaństwa do innych religii.

Sięgając genezy wspomnianego dokumentu można stwierdzić, że jest on odpowiedzią na powstałą po upadku teologii wyzwolenia pluralistyczno-relatywistyczną teologię religii, która rzuca Kościołowi nowe wyzwania, stawiając pytania o jego tożsamość, miejsce i sens wśród innych religii świata. Jest on również rezultatem dokonującej się w ostatnich latach w świecie globalizacji i związanej z nią konfrontacji religii. Wzrost komunikacji, szybki przepływ informacji, upowszechnienie osiągnięć techniki i nauki, wreszcie migracja powodują, że poszczególne ludy i religie bardzo się do siebie zbliżyły wzajemnie oddziaływując na siebie. Konfrontacja religii jest w tej sytuacji nie do uniknięcia. Nagłąc więc staje się kwestia postawy chrześcijaństwa wobec innych religii. Ten problem podejmuje, jak sam tytuł wskazuje, zbiorowa praca wzbogacona komentarzami znanych na polskim gruncie i nie tylko, teologów.

Pierwszą i zasadniczą część tejże pracy stanowi wspomniany już dokument „Chrześcijaństwo a religie”. Składa się ona z trzech zasadniczych części. W pierwszej z nich dokument stara się ustosunkować do wypowiedzi samych teologów, które niekoniecznie są do pogodzenia ze zdrową nauką Kościoła. Dotyczą one pięciu tematów, w których poruszane są zagadnienia: zbawczej wartości religii, prawdy, Boga, wyłącznego pośrednictwa Jezusa Chrystusa, misji i związanego z nią międzynarodowego dialogu. Druga część dokumentu przedstawia przesłanki teologiczne wskazujące na rozstrzygnięcie zawartych w pierwszej części konfrontacji. Dopiero jednak część trzecia i ostanía ukazuje stanowisko teologii katolickiej w kluczowych kwestiach dotyczących teologii religii.

Drugą dodatkową część całej pracy stanowią komentarze sześciu polskich teologów. Nie będę tu prezentował wszystkich stanowisk, ograniczę się jedynie do jednego z nich tj. Ireneusza Ledwonía.

Ireneusz S. Ledwoń OFM mówi o wyjątkowym charakterze chrześcijaństwa. Wymienia i charakteryzuje współczesne ujęcia teologiczne, które można sprowadzić do trzech zasadniczych: postawa ekskluzywistyczna (opiera się na przekonaniu, że autentyczne poznanie i doświadczenie Boga ma miejsce wyłącznie w chrześcijaństwie), postawa pluralistyczna (relatywizuje chrześcijaństwo, traktując je jako jedną z wielu równorzędnych dróg zba-

wienia, prowadzących do jednego i jedyne go Boga), postawa inkluzywistyczna (dopuszcza istnienie autentycznego poznania doświadczenia Boga w innych religiach, ale pełnię tego poznania i tego doświadczenia widzi wyłącznie w chrześcijaństwie). To ostatnie stanowisko poparte jest wieloma teoriami (teoria wypełnienia, teoria obecności Chrystusa i inne).

Całość pracy, a zwłaszcza pierwsza jej część jest napisana językiem naukowym, zawierającym terminologię z zakresu teologii religii. Warto jednakże głębiej wczytać się i rozważyć cały dokument i popierające go komentarze. Analiza tej książki pozwoli rozwikłać wiele wątpliwości bardzo ważnych, gdyż dotyczących zbawienia człowieka. Pozwala ona na jaśniejsze spojrzenie na wiele kwestii związanych z teologią religii od strony stanowiska *Magisterium Ecclesiae*. Taką kwestią jest na przykład problem czy możliwe jest zbawienie poza Kościołem, a jeśli tak, to przez kogo ono się dokonuje?, lub czy Chrystus jest jedynym pośrednikiem zbawienia również w innych religiach?, czy chrześcijaństwo można stawiać na równi z innymi religiami? Na te i na inne pytania można znaleźć odpowiedź w tejże książce. Dlatego zachęcam do jej przeczytania, co pozwoli ubogacić naszą wiedzę i spojrzeć nieco inaczej na sprawę dialogu międzyreligijnego, tak aktualnego w ostatnim czasie.

Piotr Rutkowski

Karol Wojtyła, *Rozważania o istocie człowieka*, Wydawnictwa WAM, s. 130.

W roku 1999 nakładem krakowskiego Wydawnictwa WAM ukazała się 130-stronicowa książka Karola Wojtyły „Rozważania o istocie człowieka”. Składają się na nią konferencje wygłoszone w roku akademickim 1949/1950»do studentów przez Autora - wówczas ich duszpasterza przy parafii św. Floriana w Krakowie. „Rozważania o istocie człowieka” stanowią zarazem początek rozwoju myśli antropologicznej Karola Wojtyły, który w późniejszym okresie tej tematyce poświęcił wiele miejsca w działalności naukowej - do najbardziej znanych jego publikacji z tej dziedziny należą prace: „Osoba i czyn” oraz „Miłość i odpowiedzialność”, a problematyka człowieka znalazła także swój wyraz w nauczaniu papieskim Jana Pawła II. Mimo ponawianych kilkakrotnie prób w całości pracę tę udało się wydać dopiero po pięćdziesięciu latach od jej napisania. O okolicznościach powstania „Rozważań...” czytelnik dowiaduje się ze słowa wstępnego autorstwa Teresy Skawińskiej, jednej ze studentek, z których inicjatywy ks. Karol Wojtyła rozpoczął wygłaszanie konferencji, wchodzących w skład omawianej książki. Potrzebę wydania pracy po tak długim czasie od jej powstania ukazuje natomiast we wprowadzeniu znany polski etyk, ks. Tadeusz Ślipko SJ.